

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej

Kolbuszowa 2012 r.

I. Wstęp

Podstawą opracowania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej jest art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011r. Nr 149, poz. 887ze zm.) Zgodnie z w/w ustawą zadania związane z zapewnieniem dzieciom pieczy zastępczej należą do zadań własnych powiatu.

Do głównych zadań w tym zakresie należą:

- 1) organizowanie opieki i wychowania w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- 2) przyznawanie świadczeń na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci,
- 3) przyznawanie wynagrodzeń rodzinom zastępczym zawodowych oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka,
- 4) przyznawanie rodzinom zastępczym zawodowym oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka świadczeń na utrzymanie lokalu mieszkalnego, na pokrycie kosztów związanych z remontem, udzielanie tym rodzinom dni wolnych od sprawowania opieki nad dzieckiem w związku z wypoczynkiem,
- 5) przyznawanie rodzinom zastępczym oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka świadczenia na: dofinansowanie wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka w wieku od 6 do 16 lat, pokrycie niezbędnych wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka oraz wystąpieniem zdarzeń losowych.
- 6) przyznawanie pomocy na usamodzielnienie i zagospodarowanie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym placówki opiekuńczo – wychowawcze, rodziny zastępcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, domy pomocy społecznej, schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyraźnie podzieliła kompetencje między samorząd gminny (praca z rodziną biologiczną) i powiatowy (organizacja pieczy zastępczej).

Aby lokalny system wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przynosił pożądane efekty należy położyć szczególny nacisk na profilaktykę oraz pracę z rodziną biologiczną. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej ma być ostatecznością, po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej. Zatem główny kierunek, jaki wprowadza nowa ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, to położenie nacisku na pracę z rodziną, by tam, gdzie to możliwe, nie dopuszczać do odebrania dziecka rodzicom. Celem zmian w przepisach jest zreformowanie systemu opieki zastępczej oraz stworzeniu wielu instrumentów pomocy rodzinom w kryzysie.

Nowa ustawa zakłada także wspieranie rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, stawiając na profesjonalizm – ma powstawać więcej zawodowych rodzin, posiadających odpowiednie kwalifikacje i wsparcie przez cały okres funkcjonowania. Stąd też potrzeba opracowania powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej, który uwzględniając lokalne uwarunkowania nakreśli kierunki działań w perspektywie 3 – letniej.

Dokument został opracowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - organizatora pieczy zastępczej w powiecie kolbuszowskim i jest zgodny z założeniami Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2009 – 2015:

OBSZAR 2 - Rozwój zastępczych form opieki nad dzieckiem,

OBSZAR 3 - Pomoc w integracji ze środowiskiem pełnoletnim wychowankom instytucjonalnych i rodzinnych form opieki zastępczej.

II. Charakterystyka i analiza dotychczasowego rozwoju pieczy zastępczej w powiecie kolbuszowskim w latach 2008 - 2011.

Na podstawie obowiązujących do dnia 31.12.2011r. przepisów ustawy o pomocy społecznej mogły funkcjonować następujące **rodzaje rodzin zastępczych**:

1. **spokrewnione z dzieckiem** – opiekę nad dzieckiem przejmowali dalsi członkowie rodziny np. dziadkowie, rodzeństwo, wujostwo, itp.
2. **niespokrewnione z dzieckiem** – opiekę sprawowały osoby prawnie obce dla dziecka. W takiej rodzinie można było umieścić w tym samym czasie troje dzieci.
3. **zawodowe niespokrewnione z dzieckiem**:
 - 1) *wielodzietne* – w takich rodzinach umieszczano w tym samym czasie nie mniej niż troje i nie więcej niż sześcioro dzieci.
 - 2) *specjalistyczne* – tutaj umieszczano dzieci niedostosowane społecznie albo dzieci z różnymi dysfunkcjami, problemami zdrowotnymi wymagającymi szczególnej opieki i pielęgnacji. W rodzinie tej mogło wychowywać się w tym samym czasie nie więcej niż troje dzieci.
 - 3) *o charakterze pogotowia rodzinnego* – w takiej rodzinie umieszczano nie więcej niż troje dzieci na pobyt okresowy do czasu unormowania sytuacji życiowej dziecka, nie dłużej jednak niż na 12 miesięcy. W szczególnie uzasadnionych przypadkach pobyt dziecka mógł być przedłużony, jednak nie więcej niż o kolejne 3 miesiące.

Rodzaje rodzin zastępczych, jakie funkcjonowały do tej pory na terenie powiatu kolbuszowskiego:

Rodziny zastępcze	2008r.	2009r.	2010r.	2011r.
spokrewnione	31	31	30	26
niespokrewnione	3	5	5	4
zawodowe	2	1	1	1
Razem	36	37	36	31

Rodziny zastępcze, które miał pod opieką dzieci z terenu powiatu kolbuszowskiego:

Rodziny zastępcze	2008r.	2009r.	2010r.	2011r.
rodz. zastępcze w naszym powiecie	36	36	36	31
rodz. zastępcze w innych powiatach	4	4	6	7
Razem	40	40	42	38

Usamodzielniani wychowankowie	2008r.	2009r.	2010r.	2011r.
z rodzin zastępczych	16	11	18	21
z placówek	3	4	4	5
Razem	19	15	22	26

Dzieci z powiatu kolbuszowskiego przebywające w placówkach op. – wych.	2008r.	2009r.	2010r.	2011r.
na terenie powiatu	5	6	7	4
poza terenem powiatu	10	8	6	5
Razem	15	14	13	9

Dzieci z powiatu kolbuszowskiego przebywające w rodzinach zastępczych	2008r.	2009r.	2010r.	2011r.
na terenie powiatu	59	59	55	47
poza terenem powiatu	10	5	7	9
Razem	69	64	62	56

Dzieci z powiatu kolbuszowskiego przebywające w pieczy zastępczej	2008r.		2009r.		2010r.		2011r.	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
w rodzinach zastępczych	69	82	64	82	62	83	56	86
w placówkach	15	18	14	18	13	17	9	14
Razem	84	100	78	100	75	100	65	100

III. Wnioski z analizy pieczy zastępczej w powiecie w latach 2008 - 2011:

1. W latach 2008 – 2011 liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo – wychowawczych spadła.
2. Z ogólnej liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej ponad 80% stanowią dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych a mniej niż 20% w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, przy czym zauważa się tendencję spadkową na niekorzyść placówek, z 18% na 14% wszystkich umieszczonych dzieci.
3. W latach 2008 – 2011 nastąpił spadek liczby dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych o ok. 19%.
. W latach 2008 – 2011 nastąpił spadek liczby dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych o 40%.

V. Zadania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2012 - 2014.

1. Zapewnienie dzieciom właściwej opieki w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.
2. Ustalenie corocznego limitu rodzin zastępczych zawodowych.
3. Przyznawanie świadczeń na miesięczne utrzymanie dziecka w rodzinie zastępczej, zgodnie z ustawą.
4. Zapewnienie wynagrodzeń dla rodziny zastępczej zawodowej.
5. Zapewnienie środków na zadania fakultatywne ujęte w ustawie.
6. Zatrudnienie wymaganej, zgodnie z ustawą, liczby koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.
7. Pokrycia wydatków związanych z wystąpieniem zdarzeń losowych lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki – jednorazowo lub okresowo.
8. Opracowanie i zatwierdzenie programu szkolenia kandydatów na rodziców zastępczych, zgodnie z wytycznymi MPiPS.
9. Prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
10. Kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.
11. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej.
12. Zapewnienie rodzinom zastępczym szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji.
13. Zapewnienie pomocy i wsparcia rodzinom zastępczym, w szczególności w ramach grup wsparcia.
14. Prowadzenie poradnictwa (także prawnego) i terapii rodzinnej dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.
15. Współpraca z Gminnymi Zespołami Interdyscyplinarnymi.
16. Współpraca z ośrodkami pomocy społecznej, asystentami rodziny z terenu powiatu w zakresie udzielania pomocy dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej.
17. Współpraca z Sądami ich organami pomocniczymi oraz innymi instytucjami w zakresie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej.
18. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dziecka i rodziny.
19. Zapewnienie środków na funkcjonowanie instytucjonalnej pieczy zastępczej.
20. Zapewnienie środków na przyznanie pomocy pieniężnej na kontynuację nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie dla osób usamodzielnianych.
21. Zapewnienie wsparcia dla osób usamodzielnianych.
22. Dochodzenie należności od rodziców biologicznych za pobyt ich dzieci w pieczy zastępczej.
23. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację Programu, w tym środków rządowych, na podstawie art. 187 ust.1 pkt 2 ustawy.

VI. Limit rodzin zastępczych zawodowych w latach 2012 -2014

1. Aktualnie funkcjonujące w powiecie rodziny zastępcze.

Na podstawie nowo obowiązujących przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej od 1 stycznia 2012r. mogą funkcjonować następujące **rodzaje rodzin zastępczych**:

- 1) **spokrewnione** – rodzinę zastępczą mogą tworzyć tylko najbliżsi członkowie rodziny tj. rodzeństwo lub dziadkowie;
- 2) **niezawodowe** – opiekę mogą sprawować osoby prawnie obce dla dziecka, odpowiednio przeszkolone. W takiej rodzinie można umieścić w tym samym czasie nie więcej niż troje dzieci.
- 3) **zawodowe** (w tym o charakterze pogotowia opiekuńczego) – profesjonalnie wyszkolone rodziny, które za swoją pracę otrzymują wynagrodzenie.

Na terenie powiatu kolbuszowskiego funkcjonują:

Rodzaje rodzin zastępczych	Liczba rodzin	Liczba dzieci
spokrewnione	17	21
niezawodowe	8	12
zawodowe	2	6
Razem	27	39

2. Liczba dzieci z poszczególnych gmin powiatu kolbuszowskiego zagrożonych umieszczeniem w pieczy zastępczej - dane z ośrodków pomocy społecznej powiatu.

gmina	liczba dzieci dane na dzień 15.10.2012r.
Kolbuszowa	2
Cmolas	0
Dzikowiec	6
Majdan Królewski	3
Niwiska	0
Raniżów	0
razem	11

3. Limit rodzin zawodowych w latach 2012 -2014:

Limit rodzin zawodowych określony został na podstawie danych uzyskanych z gmin powiatu kolbuszowskiego i przedstawionych w punkcie 1 oraz rozeznania potrzeb i praktyki w zakresie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej i przedstawia się następująco:

- 1) rok 2012 – 2 rodziny zastępcze zawodowe,
- 2) rok 2013 - 4 rodziny zastępcze zawodowe (w tym 1 w charakterze pogotowia),
- 3) rok 2014 - 5 rodzin zastępczych zawodowych.

VII. Źródła finansowania Programu

Źródłem finansowania zadań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2012 – 2014 są środki finansowe:

- 1) z budżetu Powiatu Kolbuszowskiego;
- 2) z budżetu państwa;

- 3) z budżetów samorządów gminnych, zgodnie z art. 191 ust.8 ustawy,
- 4) z budżetów samorządów powiatowych, zgodnie z art. 191 ust.4 ustawy
- 5) z odpłatności rodziców biologicznych,

VIII. Beneficjenci Programu.

- 1) Dzieci przebywające w pieczy zastępczej;
- 2) Rodziny zastępcze i osoby prowadzące rodzinne domy dziecka;
- 3) Rodzice naturalni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- 4) Osoby usamodzielniane;
- 5) Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej oraz rodziny zastępczej niezawodowej;
- 6) Rodziny pomocowe sprawujący czasową opiekę nad dzieckiem pozbawionym opieki rodziców;
- 7) Kierownictwo i wychowawcy placówki.

IX. Realizatorzy programu.

Koordynatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej przy współpracy:

- 1) Rodzin zastępczych;
- 2) Rodzin pomocowych;
- 3) Placówek opiekuńczo- wychowawczych;
- 4) Policji;
- 5) Miejskich i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej;
- 6) Sądu Rejonowego Wydziału Rodzinnego oraz kuratorów;
- 7) Organizacji pozarządowych, kościołów i związków wyznaniowych.

opracowanie:

Katarzyna Chudzik
Elżbieta Marta Furgał